

چین در آزمون اصلاحات اقتصادی و پیامدهای سیاسی

و بالفعل ناتوان است. اما در جهان چند قطبی امروز، امپراطوری باستانی چین به یک قدرت منطقه‌ای بدل شده است و جمعیت ۱/۲ میلیاردی آن به رشد اقتصادی دو رقمی ادامه می‌دهد. رهبران چین سرسخت و ملی‌گرا هستند و آماده‌اند تا با جهانی که آنان را به عدم رعایت حقوق بشر، فروش بی‌ملاحظه اسلحه و نقض حقوق مالکیت معنوی (Copy right) منهدم می‌کند، بجنگند. اگر چین کشوری متحد بماند بی‌چون و چرا همچون ژاپن ابرقدرت آسیا خواهد بود متعجبی با این تفاوت که هم به زراد خانه هته‌ای دسترسی دارد و هم جمعیتش ۱۰ برابر ژاپن است. و اگر چین فرو بپاشد، هرج و مرج کل قاره آسیا را بی ثبات خواهد کرد.

دولت چین چند هفته پیش به طور رسمی اعلام کرد که حال مزاجی رهبر چین با توجه به سن او رضایت‌بخش است. اما دختر دنگ شیائوپینگ، شیائوونگ به روزنامه نیویورک تایمز گفت که «روز به روز بر وخامت حال پدرش افزوده می‌شود و زمان آن رسیده است که او بدورد حیات گوید». روزنامه‌های هنگ کنگ نوشتند که در جشن آغاز سال قمری مقامات ارشد چین به مرخصی نرفته‌اند زیرا هر لحظه آماده دریافت خبر درگذشت رهبر بودند.

بعضی از چینیان حتی به تفارن معنی دار زلزله ژاپن و زمین‌لرزه‌های کوچکی در استان گوانگشی یا مرگ قریب‌الوقوع رهبر چین اعتقاد یافته‌اند. آنها به یاد می‌آورند که در ۱۹۷۶ سالن‌تنگ درست شش هفته پس از زلزله‌ای مرد که بر اثر آن ۲۴۲ هزار نفر در شهر تانگ شان جان باختند. در سالنامه چینی امسال سال خوک است و به نظر چینیان سال رفاه و در عین حال بی‌ثباتی است. یک ضرب‌المثل چینی می‌گوید: **دو وقتی هوا غیرعادی است مردم هم غیرعادی رفتار می‌کنند.** از قضا امسال زمستان در چین هوا بسیار ملایم بوده است و هواشناسی تلویزیون چین دائماً می‌گوید بیک جبهه هوای سرد و برفی در راه است، اما از هوای سرد خبری نیست.

متحدان آینده چه کسانی خواهند بود؟
با استانداردهای سیاسی غربی، رژیم فعلی چین

در آزمون اقتصادی سال ۱۹۷۲ آمریکا و چین بکه جنگ تمام عیار اقتصادی را آغاز کردند. آمریکا به نام حمایت حقوق مالکیت معنوی (کپی رایت) از سوی چین اعمال تحریم‌های گسترده‌ای را آغاز کرد و متعلق چین و ژاپن از آمریکا را مشمول تعرفه‌های سنگین ساخت. گرچه هر دو کشور بعداً پنداشتند که مذاکرات با ادامه دهند، اما آمریکاییان به مرگ قریب‌الوقوع رهبر کنونی چین چشم‌پوشی نکردند و امیدوارند پس از این رویداد، فرجی در رهبری چین تحولات ایجاد شود که وضع را به سود آنها تغییر دهد. گرچه بر آنکه در نگاه مسر منطقه نیویورک را درباره آینده چین نشان می‌تواند. تعدادی از اظهارات آمریکایی‌ها در مورد آینده چین باشد.

دراز مدت امید ندارند. این احتمال ضعیف نیست که رژیم کمونیستی بر اثر اصلاحات اقتصادی بنیادی که دشوار به نظر می‌رسد، و عدم سازگاری ساختار سیاسی کشور با این تحولات اقتصادی، از هم بپاشد.

اخطار در مورد آشوبهای داخلی

سال گذشته، دنگ شیائوپینگ طی یک سند درون حزبی هشدار داد که ممکن است ژنرال‌های خائن، «جنگ سالاران» منطقه‌ای و یا اقلیت‌های قومی آشوب طلب ثبات کشور پهناور چین را به مخاطره

دنگ شیائوپینگ در پایان دوره زمامداری قدرتمندانه‌اش با بالاترین درجه خلوص از قدرت پالوده شده، و دیگر جز پوست و استخوانی برایش باقی نمانده است.

از یکسال پیش نه در انتظار عمومی حضور یافته و نه در دفتر کارش. یکماه پیش دخترش گفت که پدرش دیگر بدون کمک دیگران نمی‌تواند قدم بردارد. کمتر حرف می‌زند و اگر هم بزند نامفهوم است. گویش سجویی^(۱) رهبر چین تنها برای معدودی از افراد، بخصوص خوبش‌وآندان او مفهومی است. اما نباید فراموش

کرد که چین کشوری است که بیشتر توسط مردان قدرتمند اداره می‌شود تا قانون. چین در مرحله گذر از کمونیسم به چیزی که هنوز دقیقاً تعریف نشده، به یک امپراطور نیاز دارد و چنین است که حتی این رهبر کمونیست در سن ۹۰ سالگی باید نقش یک امپراطور را به هر جان‌کنندی که هست ایفا کند.

اکنون او در حال موت است. چند هفته پیش یک مقام برجسته چین به خبرنگار نیویوریک گفت که رهبر چین وارد زندگی نباتی شده است. به نظر

همین مقام ممکن است رهبر چین هفته‌ها یا ماهها در این حالت نباتی باقی بماند. هر زمان که مرگ رهبر فرا برسد هسته رهبری متشکل از رئیس‌جمهور و رهبر حزب کمونیست چین جیانگ زمین (Jiang zemin) ۶۸ ساله، نخست‌وزیر لی‌پنگ (Lipeng) ۶۶ ساله، آماده است تا جانشین رهبر فعلی گردد. جانشینان دنگ شیائوپینگ دیوان سالارهای ماهر، اصلاح‌گران محتاط‌میل به کت و شلوارهای غربی و چابک در حفظ بقای سیاسی هستند. اما تفاوت عمده‌شان با رهبر کنونی در عدم ایمان آنها به تحقق بهشت این دنیایی است. آنها حتی به حفظ شغل خود به

دنگ شیائوپینگ برای امپراطور بودن چیزی کم نداشته است

اندازند. رهبر چین در همان سند وارثان خود را به «حفظ اقتدار مطلقه مرکزی» تشویق کرد. اما این اقتدار از هم اکنون شروع به تلاشی کرده است و به دلیل آنکه هیچ یک از جانشینان دنگ شیائوپینگ صلابت شخصیتی و سیاسی او را ندارند، پس از مرگ رهبر به احتمال زیاد روند فرسایش اقتدار مرکزی خیلی پرشتاب به پیش خواهد رفت.

آیا فروپاشی اقتدار مرکزی در چین خطرناک است؟ چین هنوز کشوری نسبتاً فقیر، دلمشغول به خود

مشروعیت ندارد. این رژیم را کسی انتخاب نکرده، ایدئولوژی کمونیسم هم که مورد قبول اکثر مردم و حتی عملاً شمار بسیاری از مقامات ارشد چینی نیست. پس تنها به دلیل تقدیر آسمانی است که این رهبران قدرتمند بر این اقیانوس انسانهای بادامی چشم حکومت کنند و خلاه امپراطوران باستانی را بر سازند؛ البته آنها الزام اخلاقی دارند که تا حد امکان انسانی حکومت نمایند. گمان مردم چین این است که پایان حکومت آسمانی رهبران چین پس از فاجعه‌های طبیعی نظیر زلزله و

رئیس جمهور جیانگ زمین و نخست‌وزیر لی پینگ، قدرت جیانگ در شانهای برای او دوستان فراوانی در ارتش به ارمغان نیاورده است. ارواح کشته‌شدگان تیان آن چون بختی بر روح لی پینگ حاکم هستند.

خیزش‌های مردمی مانند جنبش دانشجویان طالب دموکراسی در چین در ۱۹۸۹ رخ خواهد داد، اما اکثر تحلیل‌گران سیاسی انتظار ندارند که بلافاصله پس از مرگ رهبر فعلی چین سلسله‌مانند دنگ شیائوپینگ منقرض گردد.

دست کم رئیس‌جمهور، جیانگ زمین و نخست‌وزیر لی پینگ و سایر رهبران بلند پایه حزبی در ظاهر متحد یکدیگر خواهند ماند. تا این لحظه هیچکدام از ایشان آن اندازه قدرت ندارند که دیگران را کنار بزنند و یک‌ه‌تاز میدان گردد. جیانگ زمین قبلاً شهردار شهر بین‌المللی شانگهای بود. او هنگام دیدار با مقامات آمریکایی، دوست دارد که نطق آبراهام لینکلن در گیتزبرگ را به زبان انگلیسی از حفظ دکلمه کند و دربارهٔ رقص والسی که با خانم دیانا فینستاین، شهردار وقت سانفرانسیسکو و سناتور فعلی کرد به لاف زنی پردازد. اما جیانگ زمین در پکن چندان محترم نیست. یک دیپلمات اروپایی مقیم پایتخت چین گفته است: «هیچ کس جرأت انتقاد از دنگ شیائوپینگ را ندارد اما همه از جیانگ زمین انتقاد می‌کنند». مقامات قدرتمند نظامی چین حامی جیانگ زمین نیستند و گزارش شده است که در سپتامبر گذشته ۹ مقام ارشد چین رو در روی جیانگ زمین ایستاده‌اند و از نرمی او در برابر سلطه‌جویی آمریکا در منطقه پاسفیک انتقاد کردند.

در آن سوی دیگر اهرم قدرت سیاسی نخست‌وزیر لی پینگ قرار دارد. او مورد علاقه محافظه‌کاران حزبی است اما دموکراتها او را اقصای پکن، می‌نامند. زیرا علناً

در سرکوب و قتل عام دانشجویان تظاهرکننده در میدان تیان آن شرکت کرده بود و لذا اگر حکومت چین پس از مرگ دنگ شیائوپینگ بخواهد به طور رسمی ماجرای قتل عام میدان تیان آن را ماست مالی کند لی پینگ بلاگردان خوبی است.

یک حقوقدان مقیم پکن می‌گوید: «فرهنگ سیاسی چین یک بازی و نمایش اخلاقی است؛ در این فرهنگ نمایشی شما به یک آدم خوب و یک آدم بد نیاز دارید و لی پینگ، نخست‌وزیر بهترین نمونه آدم بد این نمایش است».

مشکل اینجاست که آدم خوب عرصه سیاست چین چه کسی است؟ معاون نخست‌وزیر گواپوشی، رئیس ۷۰ ساله اسرارآمیز سازمان اطلاعات چین که اکنون ریاست کنفرانس ملی خلق چین را به عهده دارد، ممکن است همان آدم خوب، سیاست چین باشد. پیش‌بینی می‌شود که گواپو از جانب دستگاه امنیتی و اطلاعاتی مورد حمایت قرار گیرد و نیز برای لیبرالها تا حدودی پذیرفتنی باشد.

گزارش شده است که او از اجرای رأی دفتر سیاسی در مورد اعزام ارتش به میدان تیان آن سرپا زد.

معاون نخست‌وزیر در امور اقتصادی، ژو رونگجی نژاد اقتصاد چین که به خاطر رشد اقتصادی چین به شهرت رسیده است اما نتوان مطالبه با تورم انفجارسیخته و شورش کارگران، کار را ندارد.

گواپو در ۱۹۹۳ در ملاقات با یکی از افراد بلندپایه خارجی در مورد دگراندیشان ناراضی لحن ملایمی داشت و گفت: «من ملتفت هستم که دگراندیشان ناراضی مجرم و جنایتکار نیستند و با آنها فرق دارند». از هم اکنون بعضی از چینیان انتظار دارند که پس از مرگ دنگ شیائوپینگ، گواپوشی از جیانگ زمین پیشی بگیرد. در یک ترانه سیاسی که در پکن زمزمه می‌شود وضع رهبری آینده چین چنین پیشگویی می‌گردد: «وقتی که زودخانه عقب می‌نشیند سنگها سرپوش می‌آورند. در این ترانه با کلمات جیانگ (رودخانه به زبان چینی) و شی (سنگ) بازی شده است. شاید جیانگ زمین از جانب عضو «باند شانگهای»، معاون نخست‌وزیر در امور اقتصادی، ژو رونگجی ۶۶ ساله شهردار سابق شانگهای

و یکی از مهمترین تصمیم‌گیرندگان اقتصاد رویه رشد چین، حمایت گردد. رشد سریع اقتصادی چین ژو رونگجی را از لحاظ سیاسی انگشت‌نما کرده است. اما خط مشی ژو در تعطیل کردن شرکتهای دولتی ناکارا و زیستاده او را در برابر ناقدان اقتصادی آسیب‌پذیر می‌سازد.

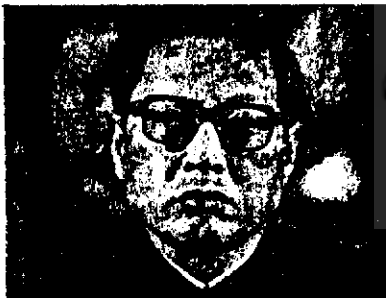
دیپلماتهای آگاه در چین گفته‌اند که به زودی ژو رونگجی از بعضی از مسئولیتهای خود در امور اقتصادی کشور کناره‌گیری می‌کند، احتمالاً به این دلیل که برای مانور سیاسی سبک‌بالترا باشد.

نقطه عطف:

شاید ماشین جدید سیاسی در چین طی روند چند ماهه یا چند ساله شکل بگیرد. نقطه عطف سیاسی در پانزدهمین کنفرانس حزب که در اواخر ۱۹۹۷ برگزار می‌شود، رخ خواهد داد. اما پشت پرده، بلافاصله بعد از مرگ دنگ شیائوپینگ یا به قول خودش هنگامی که به دیدار مارکس خواهد رفت، جنگ قدرت آغاز خواهد شد.

در ضمن رهبری جدید با بهمنی از مسائل اجتماعی روبرو خواهد بود. شکل ابتدایی بازار اقتصادی چین اختلاف درآمد بسیاری ایجاد کرده است. فساد شایع است و مقامات کشوری و لشگری به همراه صدها تن از جوجه‌شاهزادگان (Yuppie)، فرزندان مقامات بلند پایه- پولهای هنگفت به جیب می‌زنند. تورم بیش از ۲۰ درصد است و از سال خیزش دانشجویان در ۱۹۸۹ بیشتر است.

در تحت برنامه اصلاحات اقتصادی بیش از ۳۰ میلیون بیکار وجود دارد و قرار است حدود ۱۰۰ هزار

معاون نخست‌وزیر گواپوشی رئیس سازمان اطلاعات، او از راه‌های کلیف سیاسی رقیبش با خبر است

شرکت دولتی تعطیل یا کوچک شوند. حزب توان حل مشکلات را ندارد. اما به زودی رهبری از میان مردان ۶۰ ساله ظهور خواهد کرد و دستیابی بهشت این دنیایی چینیان برای همیشه به فراموشی سپرده خواهد شد.

ماخذ: نیوزویک ۳۰ ژانویه ۱۹۹۵ برگردان از: سرویس ترجمه گزارش

۱- سهران یکی از مناطق چین است و بر توله برشت نمایانمونس معروف نمایانمهای دارد به نام وزن نیک سهران که اشاره به همین منطقه است.